

СОЦІАЛЬНА ОСНОВА ІДЕАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ПЛАТОНА АФІНСЬКОГО

Досліджується соціальна база ідеальної держави Платона Афінського, видатної фігури у пантеоні великих давньогрецьких філософів. Аналізуються причини класового поділу суспільства та дається розгорнена характеристика основних верств населення.

Ключові слова: Платон, давньогрецька філософія, соціальні класи, державна влада, ідеальна держава, поліс.

Постановка проблеми. Розробляючи власну теорію ідеальної держави, Платон у першу чергу піддав аналізу її соціальну базу, детально характеризуючи кожну суспільну верству як окремий феномен, так і у її взаємодії з іншими групами соціуму. Фактично аналіз соціальної бази державного утворення склав основу розробки концепції ідеальної держави у її платонівському викладі, а тому дослідження цієї проблематики було основоположним для формування державно-правових поглядів мислителя та є відправним пунктом у процесі дослідження його філософської спадщини.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідженням творчості Платона Афінського займався цілий ряд видатних учених-філософів, правознавців, політологів. У процесі написання статті використовувалися твори М.Я.Грота [4], С.В.Пролєєва [11], К.Форлендера [17], Е.Д.Фролова [18], В.С.Нерсесянца [8], М.Н.Разумовича [13], Б.Рассела [14], В.В.Соколова [15], С.Я.Лурье [6], В.Ф.Асмуса [3], М.С.Трубецького [16], А.Ф.Лосєва [5], А.А.Тахо-Годі [5] та ін.

Мета статті – аналіз філософсько-соціальних і державно-правових поглядів Платона Афінського на соціальну базу ідеальної держави.

Виклад основного матеріалу. Досліджено питань державного та суспільного устрою Платон присвячує три діалоги – «Держава», «Політик» і «Закони», у яких філософ репрезентує свій проєкт суспільного та державного устрою. Як слушно зазначав С.В.Пролєєв, у платонівських діалогах перед нами постає не стільки чиста ідея держави, скільки ідеальна держава [11, с.345].

В епоху Платона найпоширенішою формою державного ладу була полісна система, коли окремо взяте місто асоціювалося з державним утворенням. Тому філософ у своїй праці «Держава», торкаючись проблем формування міста-держави, фактично досліджував проблеми формування властивих цій формі інституцій. Поліс, за Платоном, утворюється тоді, коли суспільство переходить на якісно новий рівень господарювання, який характеризується збільшенням про-

дуктивності праці, як результат удосконалення знарядь виробництва, внаслідок чого з'явився надлишковий продукт. Завдяки цьому процесові проходить суспільний розподіл праці, при якому виникає взаємна потреба обміну між виробниками різноманітної продукції суспільного споживання. Філософ обґрунтовує необхідність суспільного поділу праці тими факторами, що в процесі виробництва той чи інший індивід повинен займатися лише певною справою, що призводить до підвищення продуктивності праці. Але для будь-якого виробника, зосередженого на виготовленні продукції тільки певного виду, життєво та споживчо-необхідні такі результати діяльності інших індивідів, як знаряддя праці, продукти харчування, одяг, взуття тощо. Дана обставина і служить соціально-консолідуючим фактором у процесі заснування та розвитку міста-держави.

Філософ підкреслює, що поліси своїм утворенням фактично завдячують не здатності окремого індивіда, в силу спеціалізації приватно-індивідуального виробництва, забезпечити себе та своїх співмешканців усім необхідним, унаслідок чого виникає гостра потреба наближення один до одного виробників для уніфікації процесу взаємообміну виготовленою продукцією, внаслідок чого і формуються міста. Тобто поліси виникають завдяки виробничим відносинам, а основною метою виникнення держави є створення сприятливих умов для обміну продукцією між її виробниками. Але у даному випадку постає певна проблема, пов'язана з тим, що індивід, зайнятий у сфері створення продукції певного виду, не може витратити свій час на торгівлю нею, отож виникає певний суспільний прошарок, що займається наданням послуг, тобто дрібні торгівці, до яких філософ відносить слабких тілом людей, які не придатні для виконання інших видів робіт. Платон також указує, що держава не зможе існувати ізольовано, адже виникає потреба в ресурсах і сировині, яких немає на її території, товарах, які не виробляються у місцевості, де розташовується поліс, а тому для нормального функціонування держави потрібні особи, які за-

ймаються не виробництвом, а обміном, тобто купці. Відмітність між купцями та дрібними торговцями, за Платоном, полягає у тому, що перші займаються міжполісним обміном товарами, а другі – внутрішньополісним. Також Платон обґрунтовує необхідність використання праці найманих робітників. З приводу формування зазначених позицій філософа, К.Форлендер зазначив, що вже на самому початку у своїх історично-філософських роздумах про походження та розвиток держави Платон виступає як реаліст. Він без усіляких застережень визнає господарську основу держави, виводить її виникнення із чисто економічних потреб [17, с.103].

Співіснування великої кількості індивідів передбачає не тільки задоволення власних потреб, але й виступає каталізатором формування та розвитку соціальних відносин і зв'язків, суспільно-регулятивних утворень, вироблення певних правил співжиття, втілення яких і призводить до появи властивих державним організаціям інституцій [9, с.130-133; 2, с.396]. Фактично на початкових етапах формування держави Платон не виділяє суспільного класу, чи певної соціальної групи, представники яких наділялися б владними повноваженнями, військовими чи поліцейськими функціями. На стадії зародження державного організму життєво необхідні, на думку філософа, диференційовані виробники різноманітної соціально необхідної продукції, дрібні торговці, купці, транспортники (зокрема моряки, зайняті у сфері товарного перевезення) та наймані працівники. З часом соціуму набридає простий та розмірений спосіб життя, внаслідок чого виникають потреби не тільки у предметах та засобах першої необхідності – їжі, одязі, взутті, а й з'являються прагнення щодо отримання у власність надлишкових предметів, розкоші, що призводить до необхідності розширення кордонів держави та поповнення її соціальної бази представниками різноманітних соціальних груп, потреби у яких не виникало в часи існування простої державної форми (Держава, 373а-е) [9, с.134-135]. До таких соціальних прошарків філософ відносить мисливців, митців, підрядників, учителів, вихователів, служниць, перукарів, кулінарів і кухарів. Навіть для утримання такої маси населення ресурсна база країни буде недостатньою. У результаті цього виникає нагальна потреба в розширенні підконтрольних державі територій, з одного боку, та протистояння загарбницьким зазіханням, які виникають у сусідніх державних утвореннях, що неминуче призведе до військової конфронтації.

Філософ зазначає, що головною причиною соціальних негараздів та бід є війна, а підставами її виникнення виступають ненаситні потяги населення держави до розкоші та надмірностей. З даного положення випливає теза про те, що причиною війни, як основи соціальних негараздів, виступає не що інше, як приватна власність, прагнення володіння якою у надмірній кількості й призводить до виникнення військових конфліктів. Але для ведення військових дій – чи то з метою захисту власних рубежів, чи загарбання чужих територій, необхідною умовою є наявність у державі військової сили (Держава, 373е) [9, с.135-136].

Зазначена умовна обставина вимагає потужного фінансування, яке проявляється у додаткових державних витратах, адже військові, для досконалого оволодіння мистецтвом ведення бойових дій та підтримки власної майстерності на відповідному рівні, повинні займатися тільки своєю справою. А це вимагає вилучення зі сфери матеріального виробництва у державі значної кількості найбільш працездатного населення, діяльність якого під час несення військової служби ніяк не спричиняє появи нової продукції чи надання послуг, а утримання цієї маси воїнів повністю лягає на плечі простих виробників.

Розвиваючи тези з приводу виховання воїна, Платон приходить до думки про необхідність управління ним з боку держави. За уявленнями Платона, потреба в управлінському апараті виникає тільки на завершальному етапі формування держави. Ставлячи в основу формування та функціонування державного організму наявність продуктивних сил і виробничих відносин, він підводить матеріальний базис під основи формування державних інституцій. Надбудовою над виробничими силами мислитель вважає сферу послуг (дрібні торговці, купці, транспортники, морські перевезення, наймані робітники). І вже на даному етапі формування держави, згідно з поглядами філософа, фактично формується його ідеальна, без інституту примусу, без військової сили, без управлінського апарату та законодавства, держава, громадяни якої можуть спокійно виконувати свої соціально-важливі функції та насолоджуватись життям. Але основною умовою існування та функціонування ідеальної держави є те, щоб усі її громадяни належали до числа хороших людей (Держава, 347d) [9, с.104], які усвідомлюють своє соціальне призначення та беззаперечно і чітко дотримуються правил полісного співжиття.

Платон прийшов до висновку, що громадяни держави, піддавшись власним жадібним пристрастям, не задовольняться наявними в них

достатніми для нормального існування ресурсами і вектор їхніх прагнень набуде споживацького напрямку. Проявом цього процесу буде зростання суспільних потреб, жадоба набуття у власність предметів розкоші, що викличе необхідність залучення нових матеріальних та людських ресурсів для задоволення новопосталих потреб населення полісу. Але вказаних ресурсів у державі може бракувати, виходячи з того, що площа полісу та належних йому територій у часи Платона була невеликою.

Соціально-споживацькі фактори буття населення держави призводять до того, що вихід із цієї складної ситуації лежить у площині заволодіння необхідними ресурсами за рахунок інших держав, у першу чергу – сусідів. Платон припускає, що зазначені фактори неодмінно виникнуть і в інших державних утвореннях, які також будуть прагнути їх реалізувати за рахунок своїх сусідів. Виникає неоднозначна ситуація, коли держава стикається як з проблемою захоплення необхідної ресурсної бази в сусідніх державних утвореннях, так і з необхідністю захисту власних, наявних у неї цінностей від зазіхань з боку тих таки ж сусідів, тобто з проблемою ведення військових дій як у порядку оборони, так і нападу.

Для забезпечення цієї стратегічно важливої та життєво необхідної для держави потреби, першочерговим є створення власних військових формувань, які будуть виконувати функції як охорони рубежів держави, так і захоплення сусідніх територій з метою заволодіння додатковою ресурсною базою. Але формування війська, як уже зазначалося, потребує вилучення зі сфери суспільного виробництва та надання послуг досить значної кількості найбільш працездатного населення – воїнів, яких потрібно навчати не тільки володінню військовим мистецтвом, але й, на думку мислителя, піддавати певному ідеологічно-патріотичному вихованню за допомогою поезики та міфів.

Саме ж існування в державі високоорганізованої озброєної сили, яка б належала вже до вищої соціальної категорії громадян у порівнянні з первісними суспільними прошарками, стає каталізатором виникнення певного соціального напруження в державі. Тому мислитель пропонує утримувати військових від спокуси терору відносно власного цивільного населення за допомогою особливого виховання особового складу військових підрозділів. Але розуміючи всю складність цього процесу та усвідомлюючи, що використання одних лише морально-етичних факторів буде недостатнім, філософ пропонує також

підійти до вирішення цієї проблеми за допомогою досить специфічного матеріального стимулювання воїнів. Платон пропонує облаштовувати житло та побут воїнів, наголошуючи при цьому на недопустимості приватної власності у військовому середовищі, та навіть усунення можливостей для накопичення будь-яких матеріальних цінностей воїнами. Необхідні засоби існування вони повинні були отримувати від населення як оплату за їх охорону. Військові припаси заготовлялися з розрахунку достатності для нормального функціонування військових підрозділів протягом одного року. Суворо заборонялося зберігати надлишки. Передбачалося також спільне харчування та проживання воїнів.

Також Платон зазначав, що у представників військової спільноти потрібно виховувати відразу до золота, вказуючи на достатність цього металу у їхніх душах. У цих своїх судженнях філософ доходить до крайнощів у формі повної заборони воїнам не тільки торкатися золота та срібла (Держава, 416e) [9, с.186-187], а й перебувати з дорогоцінними металами під одним дахом. Саме у цих жорстких правилах філософ вбачав запоруку збереження держави.

Формуванню та функціонуванню військової спільноти Платон у процесі розробки власної теорії ідеальної держави надавав неабиякого значення. Не залишив він поза своєю увагою й особисту сферу життя стражів, указуючи на фактор спільності їхніх жінок та дітей.

Виходячи з міркувань про те, що як чоловік, так і жінка можуть виконувати одні й ті ж, або подібні функції у всіх сферах людської діяльності, філософ зазначає, що дружини стражів повинні також нести військову службу. Продовжуючи розвиток цієї думки, Платон указує, що жінки воїнів повинні бути спільними, а відповідно також спільними повинні бути і діти, причому як батьки, так і їх потомство не повинні були знати один одного (Держава, 457d) [9, с.232]. Виходячи із принципу корисності даного факту для держави в цілому, філософ пропонує на основі закону відбирати не тільки найбільш здатних для військової служби чоловіків, але й жінок. На нашу думку, мислитель фактично запропонував на державному рівні ввести селекцію військової верстви населення. Але, розуміючи всю соціальну небезпеку, яка крилася у цих задумах, зазначав, що дані дії повинні проводитися в умовах таємності, щоб не внести смуту до лав військових. Правитель повинен також піклуватися про те, щоб населення держави не збільшувалося і не зменшувалося, тобто знаходилося у ме-

жах певної числової пропорції, звичайно, з урахуванням втрат від хвороб, ведення військових дій тощо. У випадку зменшення населення держава втрачає власні людські ресурси і стає більш слабкою та вразливою у процесі протистояння зазіхань з боку сусідів. Збільшення ж населення викличе потребу збільшення матеріально-сировинної бази для його утримання, а це неминуче призведе до необхідності ведення загарбницьких війн, що є неприпустимо для платонівської держави.

Правитель, на думку мислителя, також повинен був дбати про те, щоб найбільш видатні особи з числа військових залишили по собі якнайбільше потомства. Дитина повинна була передаватися під опіку спеціальних посадовців, які могли належати як до чоловічої, так і до жіночої статі. Одразу після народження потомство хороших батьків направлялося до спеціальних ясел під піклування годувальниць, а потомство гірших батьків, або тих, які мали фізичні вади, – відправлялося до недоступного таємного місця. Отже, за основу даної селекції Платоном було обрано тільки фізичні дані батьків і потомства. Цікаве й те, що спільність дружин та дітей він передбачав тільки для представників класу стражів. На нашу думку, зазначені ідеї Платона спрямовувалися не тільки на створення ідеального війська, представники якого будуть розвинені тілесно та духовно, але й несуть у собі консолідуєчу морально-етичну цінність. Звичайно, спільність дружин та дітей воїнів на перший погляд здається аморальним явищем, але факт незнання воїном свого потомства, а нащадками – своїх батьків, призводить до того, що окремих індивідів, який входить до соціальної структури зазначеного суспільного класу, фактично буде сприймати всіх членів цієї групи як власних кровних родичів. А це є важливим соціальним фактором у військовому середовищі, адже факт кровного споріднення підносить не тільки бойовий дух воїна, але й служить причиною підвищення боєздатності війська, робить монолітно-зв'язаним його контингент, що неодмінно призводить до зміцнення військової могутності держави. Також варто наголосити й на етичному компоненті даної проблематики, адже саме військові, в силу виконання ними специфічних державних функцій, піддаються найбільшій небезпеці, яка загрожує їхньому життю, а відповідно, смертність і каліцтво серед цієї категорії громадян є найбільшими. Тому в разі смерті військового морально-психологічним переживанням піддаються не окремі члени його родини, а всі індивіди, що належать до цієї суспільної категорії. Відповідно, і всі їх дії будуть спрямовані

на відвернення загибелі стража, а в разі її настання – виникне бажання помститися ворогові, яке також позитивно впливає на підвищення боєздатності війська.

На наш погляд, ідеалами для мислителя в процесі формування його поглядів на існування суспільної групи військових у державі були дорійські основоположні принципи організації та функціонування військових підрозділів, які знайшли своє широке застосування у Спарті. Недотримання зазначених правил веде до процесу майнової диференціації серед військових, наслідком якого є виникнення ворожнечі не тільки між представниками цього стану, але й викличе неприязні стосунки щодо нижчих соціальних груп. Усе це неминуче призведе, на думку Платона, до неналежного виконання військовими своїх обов'язків, втрати боєздатності, результатом чого буде неминуча загибель держави (Держава, 417a-b) [9, с.187]. Для подолання цих негативних факторів та недопущення їх виникнення мислитель пропонує запровадити інститут державного управління. Тобто управлінська верства суспільства, на думку філософа, виникає лише на завершальному етапі формування державного організму.

Шукаючи шляхи розв'язання цієї проблеми, Платон ставить питання: «Хто ж із громадян повинен правити, а хто знаходитись під управлінням?» (Держава, 412b) [9, с.181] Спочатку філософ висуває гіпотезу про те, що: по-перше, правити повинні особи старшого віку, а молодшого, – знаходитись під управлінням; по-друге, владними функціями повинні наділятися не всі представники старшого покоління, а лише найкращі. У даному випадку філософ відштовхувався від загальноприйнятого судження про те, що з віком людина набуває досвіду, а значить, стає мудрішою, тобто вік у даному випадку служить ознакою її готовності виконувати управлінські функції у державі, хоча сформульоване зауваження мислителя про те, що не всі старші індивіди повинні наділятися владними повноваженнями, а лише найкращі, ставить під сумнів твердження, що вік людини є ознакою мудрості. Тому в подальшому Платон приходить до досить цікавого висновку, вказуючи, зокрема, на те, що якщо громадяни (які будуть наділятися владними повноваженнями) повинні бути кращими зі стражів, значить, ними будуть ті, хто найбільш придатний для охорони держави та наділений розумінням і здібностями, а крім того ще й проникнутими піклуванням про державу (Держава, 412d-e) [9, с.181]. У даному випадку ми фактично можемо констатувати факт того, що суспіль-

ний прошарок державних управлінців, на думку філософа, генерується із найкращих представників класу воїнів, безапеляційно зазначаючи, що державна влада похідна від влади військової. Тобто наслідком прагнень громадян до розкоші та надмірства є створення військової сили, а державна влада вже повністю походить із останньої. До прошарку державних управлінців, на думку Платона, в обов'язковому порядку потрібно залучати тих вихідців із табору військових, котрі за мету свого життя обрали прагнення ревного служіння користі держави і які б у жодному разі не погодилися діяти супротив неї (Держава, 412e) [9, с.181]. У даному випадку можна спостерігати процес певної соціальної селекції під час формування вищих суспільних класів. Зокрема із середовища ремісників, торгівців, землеробів, купців, тобто найнижчого соціального класу, шляхом відбору кращих представників формується клас воїнів – охоронців держави. А вже завдяки відборові кращих представників військового класу – формується клас державних управлінців, до складу якого апріорі входять найкращі представники держави.

Розуміючи часткову хибність свого припущення щодо формування управлінського апарату держави з представників старшого покоління завдяки набутій ними з плином років мудрості, Платон виводить тезу про те, що управлінські якості та благородні задатки можуть проявлятися у людини більш раннього віку, тобто набуваються вони не лише з плином часу, але й можуть бути закладені у душу індивіда від народження або у процесі виховання до його свідомості. Тому мислитель зазначає, що під час відбору управлінських кадрів за ознаками вказаних чеснот, уже не потрібно зважати на вік претендента, а лише на його особисті якості (Держава, 412e) [9, с.182]. Тобто мислитель приходить до думки, що вік особи та її інтелектуально-патріотичний потенціал не взаємопов'язані, а досягнення певного віку не є ознакою мудрості людини та її відданості справі служіння державі.

Визначивши суспільні класи полісу, Платон виводить загальну формулу про те, що населення полісу походить із землі держави, наголошуючи, що всі індивіди, які її населяють, пов'язані братніми узами та зобов'язані оберігати рідну землю-матір. Але, розуміючи необхідність логічного пояснення поділу населення на соціальні групи, Платон починає використовувати у процесі побудови своєї теорії певні соціально-диференціюючі фактори. Зокрема, проголошуючи аксіому про єдине походження всіх гро-

мадян із землі, він зазначає, що саме формування людини – це справа Божих рук. Під час створення людей Творець додав золота до осіб, які здатні правити, і тому вони найбільш цінні, до складу їх помічників Бог додав срібла, а залізо та мідь – додав до складу землеробів і різних ремісників (Держава, 415a) [9, с.184]. За допомогою даної алегорії Платон чітко поділяє все населення полісу на три категорії – правителів (соціальне золото), їх помічників, тобто охоронців і воїнів (срібло), і землеробів та ремісників (залізо та мідь). Але в той же час мислитель не перетворює ці соціальні групи у закриті касти, попасти до складу яких можна лише за народженням. Він зазначає, що у середовищі «золотої» спільноти може народитися «срібне» потомство, а у колі «срібної» соціальної групи можуть з'явитися на світ «золоті» нащадки, те ж саме може статися у «залізо-мідній» общині (Держава, 415b) [9, с.184]. Тому філософ закликає до бережливого ставлення до наймолодших членів суспільства з метою виявлення «домішків» у душі дитини. І якщо потомство народиться з «домішками» заліза чи міді, не потрібно до нього виявляти прояви жалю, а вчинити згідно з його природними задатками, тобто відносити до числа землеробів і ремісників. Якщо ж у «мідно-залізному середовищі» народиться дитина, у душі якої «буде виявлене золото чи срібло», то її потрібно цінувати і з пошаною перевести до середовища воїнів (срібло) чи правителів (золото). Розробляючи теорію поділу населення держави на окремі класи та визначаючи їх повноваження і місце у соціально-політичній структурі полісу, Платон говорить лише про представників вільного населення, яких називає громадянами, та зовсім не звертає уваги на досить чисельний соціальний прошарок невільників, яких узагалі не зараховує до соціальної структури полісу.

Висновки. Соціальна база полісної держави – це суспільні стани, які являють собою не закриті касти, а класи суспільства. Кожна людина належить до якогось класу, відповідно до її індивідуальних здібностей та умов розвитку. До першого стану Платон відносив найвищих правителів і філософів, до другого – охоронців і воїнів, які в державі відіграють силову роль, до третього стану філософ відносив купців і ремісників, обов'язки яких він убачав у створенні засобів для існування усім жителям держави. Уже звідси випливає, що політичний ідеал Платона був інтелектуально-аристократичним [4, с.161-163].

Мислитель убачав у побудові ідеальної держави, за власними уявленнями, реалізацію

одного з основоположних принципів досягнення справедливості, який полягає у тому, щоб не створювати ідеальні умови існування лише одному суспільному прошарку, роблячи тим його щасливим, а розповсюдити цю соціальну цінність на державу в цілому, фактично проповідуючи створення держави загального, всеохоплюючого щастя та благоденства, розраховуючи в такий спосіб досягти справедливості у найвищому її прояві. Тобто в процесі побудови ідеальної держави, за уявленнями філософа, можна досягнути загальносоціального ідеалу у формі всеохоплюючого щастя, найвищим проявом якого є панування справедливості. Фактично вказуючи на те, що щастя полягає у досягненні справедливості, Платон ставить знак рівності між цими двома філософсько-правовими поняттями.

Список літератури

1. Античная философия: Энциклопедический словарь. – Москва: Прогресс-Традиция, 2008. – 896с.
2. Антология мировой философии. В 4-х томах. – Т.1. – Ч.1 и 2. – Москва: Мысль, 1969. – 936с.
3. Асмус В.Ф. Платон. – Москва: Мысль, 1975. – 220с.
4. Грот Н.Я. Очерк философии Платона. Изд. 2-е, стереотипное. – Москва: КомКнига, 2007. – 192с.
5. Лосев А.Ф., Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. – Москва: Молодая гвардия, 2005. – 392с.
6. Лурье С.Я. Очерки по истории античной науки. – Москва-Ленинград, 1947. – 617с.
7. Мальцева С.А., Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Античность и средневековье, 1-2. – Санкт-Петербург: Пневма, 2008. – 704с.
8. Нерсисянц В.С. Политические учения Древней Греции. – Москва, 1979. – 263с.
9. Платон. Собрание сочинений в 4 т. – Т.3. – Москва: Мысль, 1994. – 654с.
10. Платон. Собрание сочинений в 4 т. – Т.4. – Москва: Мысль, 1994. – 830с.
11. Пролеев С.В. История античной философии. – Москва: Рефл-бук, 2001. – 512с.
12. Протоиерей Александр Мень. В поисках Пути, Истины и Жизни. – Т.4: Дионис, Логос, Судьба: Греческая религия и философия от эпохи колонизации до Александра. – Москва: ИД «Жизнь с Богом», 2009. – 384с.
13. Разумович Н.Н. Политическая и правовая культура. Идеи и институты Древней Греции. – Москва: Наука, 1989. – 240с.
14. Рассел Б. История западной философии и ее связи с политическими и социальными условиями от Античности до наших дней: В трех книгах. Издание 7-е, стереотипное. – Москва: Академический Проект, 2009 – 1008с.
15. Соколов В.В. Философия как история философии. – Москва: Академический Проект, 2010. – 843с.
16. Грубецкой Н.С. История древней философии. – Ч.2. – Москва, 1908. – 136с.
17. Форлендер К. История философии: Античность. Средние века. / Пер. с нем. – Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 280с.
18. Фролов С.Д. Факел Прометея. Очерки античной общественной мысли. – 2-е изд., испр. и доп. – Ленинград: изд. Ленинградского университета, 1991. – 440с.

Стаття надійшла до редколегії 28 травня 2012 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії М.В. Никифороком.

S.G. Melenko

Social base of Ideal State of Plato of Athens

Summary

Deals with social base of ideal state of Plato of Athens, an outstanding figure in the pantheon of the great ancient Greek philosophers. The reason of class division of society has been analyzed. Wide characteristic of basic section of the population has been given in this article.

Key words: Plato, ancient-Greek philosophy, social class, state power, ideal state, polis.

S.G. Melenko

Социальная основа идеального государства Платона Афинского

Аннотация

Исследуется социальная база идеального государства Платона Афинского, выдающейся фигуры в пантоне великих древнегреческих философов. Анализируются причины классового деления общества и дается развернутая характеристика основных слоев населения.

Ключевые слова: Платон, древнегреческая философия, социальные классы, государственная власть, идеальное государство, полис.